

‘സീറോ’ എന്ന സ്വത്വബോധം **മാർത്തോമ്മാ നസ്രാണികളുടെ ഭാഷാ പൈതൃകം**

■ ഫാ. തോംസൺ അറക്കൽ സി. എം. ഐ.

■ തളികമ്പാനം തോമ്മാ മത്തായി (ജാർജി)

ഈശോയുടെ ശിഷ്യനായ മാർത്തോമ്മാശ്ലീഹ കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ കപ്പലിറങ്ങിയതിന്റെ 1950-മത് ജൂബിലി വർഷമാണിത്. കേരളത്തിൽ സീറോ മലബാർ സഭ രൂപം കൊണ്ടതിന്റെയും ജൂബിലി വർഷം. ഈ അവസരത്തിൽ മാർത്തോമ്മാ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ സുറിയാനി ഭാഷാ പൈതൃകത്തെപ്പറ്റി ലളിതമായി അന്വേഷിച്ചറിയാം.

സീറോ മലബാർ സഭ

സീറോ മലബാർ സഭ എന്ന പേരിലെ ‘സീറോ’ എന്ന വാക്കിന്റെ അർത്ഥമെന്താണ്? ഒരു ഭാഷ എന്നത് കേവലം പദങ്ങൾ മാത്രമല്ല, ഒരു ജീവിതരീതിയും സംസ്കാരവുമാണ്. പൗരസ്ത്യ, കൽദായ, പേർഷ്യ ഈ പദങ്ങളെല്ലാം ഒരേ ദേശത്തേയും സംസ്കാരത്തെയുമാണ് സൂചിപ്പിക്കുന്നത്. (പണ്ടത്തെ പൗരസ്ത്യദേശം അഥവാ കൽദായദേശം അഥവാ പേർഷ്യൻ ദേശം ആണ് ഇന്നത്തെ ഇറാൻ, ഇറാഖ്, തുർക്കി, സിറിയ, ജോർദ്ദാൻ, അഫ്ഗാനിസ്ഥാൻ, പാക്കിസ്ഥാൻ എന്നീ രാജ്യങ്ങൾ). ഈശോയുടെ മരണശേഷം ഏ.ഡി. 633 മുതലാണ് പൗരസ്ത്യ ദേശം അറബി ഭാഷ സംസാരിക്കുന്ന മുസ്ലീം രാജ്യങ്ങളായത്. അതിനുമുമ്പ് അവിടെ സൊരാഷ്ട്രിയൻ മതമായിരുന്നു. പൗരസ്ത്യ ദേശത്തെ ഭാഷയായിരുന്ന അറമായഭാഷയുടെ പ്രാദേശിക ഭാഷാരൂപമാണ് സുറിയാനി ഭാഷ. സുറിയാനി ഭാഷ-സിറിയക് അറമായ, സീറോ അറമായ എന്നീ പേരുകളിലും അറിയപ്പെടുന്നു. മാർത്തോമ്മാ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ പൗരസ്ത്യ സഭാ ബന്ധത്താലും ആരാധനയിലെ സുറിയാനി ഭാഷാ ഉപയോഗത്താലുമാണ് ‘സീറോ’ എന്ന പദം സീറോ മലബാർ സഭ എന്ന പേരിന്റെ മുഖിൽ ഉപയോഗിക്കാൻ ഇടവന്നത്.

ലോകത്തിലെ അതിപുരാതനമായ ഭാഷയാണ് സുറിയാനി. അഥവാ അറമായ. BC 6-4 നൂറ്റാണ്ടുകളിൽ പേർഷ്യൻ സാമ്രാജ്യത്തിലെ ഔദ്യോഗിക ഭാഷയും ഇതുതന്നെ. വേദപുസ്തകത്തിന്റെ യഥാർത്ഥരചനയിൽ ഉപയോഗിച്ചിരിക്കുന്ന മൂന്നു ഭാഷകളിൽ പ്രധാനപ്പെട്ട ഭാഷയാണ് അറമായ അഥവാ സുറിയാനി. നമ്മുടെ കർത്താവീശോമിശിഹായുടെ മാതൃഭാഷയും മിശിഹാ സുവിശേഷം ലോകത്തെ അറിയപ്പെട്ടവർ ഉപയോഗിച്ച വെളിപാടിന്റെ ഭാഷയും ഇതുതന്നെ. നമ്മുടെ രക്ഷകനായ ഈശോ സംസാരിച്ച ഭാഷയാകയാൽ മാർത്തോമ്മാ നസ്രാണി (സീറോ മലബാർ) കളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം ഇത് തങ്ങളുടെ വേദഭാഷയും പരിശുദ്ധ ഭാഷയുമാണ്.

സുറിയാനി ഭാഷാ ചരിത്രം

വേദപുസ്തകത്തിലെ പഴയ ഉടമ്പടി (പഴയ നിയമം) പരിശോധിച്ചാൽ ഈ ഭാഷയെക്കുറിച്ചുള്ള കുറെ ചരിത്രം മനസ്സിലാക്കുവാൻ സാധിക്കും. നോഹയുടെ മുത്തപുത്രനായ ‘ഷേം’ ന്റെ സന്തതിപരമ്പരകൾ നിവസിച്ചിരുന്നത് പശ്ചിമേഷ്യ അഥവാ ഏഷ്യയുടെ പടിഞ്ഞാറേ ഭാഗത്തായിരുന്നു. ഇവരെ സെമറ്റിക് വംശജർ എന്നു വിളിക്കുന്നു. ഇവരുടെ ഭാഷയെ ആസ്പദമാക്കി ഇവരെ മൂന്നായി തിരിച്ചിരിക്കുന്നു.

1. **പൗരസ്ത്യ സെമറ്റിക്:** ഇവർ അസീറിയ-ബാബിലോണിയ അഥവാ അക്കേസിയൻ എന്നറിയപ്പെടുന്നു. ഇവർ പുരാതന അറമായ ഭാഷ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു.
2. **ദക്ഷിണ-പശ്ചിമ സെമറ്റിക്:** ഇവർ ക്ലാസിക്കൽ അറബിയും എത്യോപ്യൻ ഭാഷയും ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു.
3. **ഉത്തര-പശ്ചിമ സെമറ്റിക്:** ഇവിടെ കാനാനൻ അഥവാ ഫിനീഷ്യൻ, അമറോയ. ഇവർ ഹീബ്രുവും അറമായ അഥവാ സുറിയാനിയും ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു.

ഇന്നത്തെ ഭൂമിശാസ്ത്രപ്രകാരം പറഞ്ഞാൽ സിറിയയുടെ കിഴക്കുഭാഗവും ഇറാക്കിന്റെ വടക്കുഭാഗവും വസിച്ചിരുന്നവരുടെ മാതൃഭാഷയായിരുന്നു അറമായ. പുരാതനകാലത്ത് (പഴയനിയമകാലം) ഈ ഭൂവിഭാഗം ആരാം എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. ആരാം നോഹയുടെ പുത്രനായ ഷേമിന്റെ അഞ്ചാമത്തെ പുത്രനായിരുന്നു (സൃഷ്ടി 10:22, ദിനവൃത്താന്തം 1 : 17). ബി.സി. 9-ാം നൂറ്റാണ്ടിലെ കുണിഫോം എഴുത്തുകളിൽ ആരാം, അറമായൻ എന്നീ പേരുകൾ കാണുവാൻ സാധിക്കും. ഹീബ്രുവിലുള്ള പഴയ ഉടമ്പടി ഗ്രന്ഥത്തിലും ഈ പേര് കാണുവാൻ നാകും. ബി.സി. 9-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ ജീവിച്ചിരുന്ന ഗ്രീക്കുകവി ഹോമർ ആരാം ജീവിച്ചിരുന്ന സ്ഥലത്തെ അരിമോയി എന്ന് തന്റെ കൃതികളിൽ വിശേഷിപ്പിച്ചിരിക്കുന്നു. ആരാം ദേശത്തിന്റെ അതിരുകൾ : കിഴക്കും വടക്കും അസീറിയായും പടിഞ്ഞാറ് കാനാനും തെക്ക് ഇസ്രായേലും. ഈ പറഞ്ഞ അതിർത്തികൾക്കു തുല്യമായിരുന്നു ആരാം ഒരു രാജ്യമായിരുന്നു. അവിടുത്തെ ഭാഷ അറമായ

AD 2-ൽ എഡേസയിൽ നിന്നും കണ്ടുകിട്ടിയ പഴയ സുറിയാനി ലിഖിതം

ബോംബെ തോമ്മാ

യായി അംഗീകരിക്കുന്ന 24 സ്വതന്ത്ര കത്തോലിക്കാസഭകളിലെ ഒരു സഭയാണ് സീറോ മലബാർസഭ.

പൗരസ്ത്യ ദേശത്തെ ഭാഷയായ സുറിയാനിയും ആരാധനാദീപതിയും എങ്ങനെയാണ് കേരളത്തിലെ സീറോ മലബാർ സഭയിൽ വന്നത്?

സുറിയാനി ഭാഷ കേരളത്തിൽ

ഇസ്രായേൽ ദേശവും പൗരസ്ത്യ ദേശവും അടുത്തടുത്ത ദേശങ്ങളാണ്. ബി.സി. 586-ൽ പൗരസ്ത്യദേശ ചക്രവർത്തിയായിരുന്ന നബുക്കദനേസർ ഇസ്രായേൽ ദേശം ആക്രമിച്ചു. ജറുസലേം ദേവാലയത്തിലെ രത്നങ്ങളും സ്വർണ്ണങ്ങളും വെള്ളി പാത്രങ്ങളും വിലപിടിച്ച വസ്തുക്കളും കൊള്ളയടിച്ചു. യഹൂദരെ അടിമകളാക്കി പൗരസ്ത്യ ദേശത്തിലേക്ക് കൊണ്ടുപോയി (2 ദിന. 36:13-21). തന്മൂലം യഹൂദർ പൗരസ്ത്യ ദേശത്തിലും പൗരസ്ത്യ ദേശക്കാർ ഇസ്രായേലിലും താമസിക്കാൻ തുടങ്ങി. ആ സഹവാസത്താൽ പൗരസ്ത്യ ദേശക്കാരുടെ അറബായ ഭാഷ യഹൂദർ ഹീബ്രുഭാഷയോടൊപ്പം സംസാരിക്കാൻ തുടങ്ങി. പൗരസ്ത്യ ദേശ ചക്രവർത്തിയായി പിന്നീട് വന്ന സൈറസ് യഹൂദരെ ഇസ്രായേലിലേക്ക് തിരിച്ചയച്ചു. യഹൂദർ വീണ്ടും ജറുസലേം ദേവാലയം പണിതു. ഈശോയും ശിഷ്യന്മാരും അറബായഭാഷ സംസാരിക്കുന്നവരായിരുന്നു. (അറബായ ഭാഷയും അതിന്റെ ഭാഷാദേശമായ സുറിയാനി ഭാഷയും തമ്മിൽ അഭേദമായ ബന്ധമുണ്ട്).

ഈശോയുടെ കുരിശുമരണ സമയത്ത് ഇസ്രായേൽ ദേശം പാശ്ചാത്യദേശത്തിന്റെ (റോമൻ) കീഴിലായിരുന്നു. (ഇന്നത്തെ ഇറ്റലി, യൂറോപ്പ്, ആഫ്രിക്ക, ഏഷ്യ രാജ്യങ്ങൾ ചേർന്നതായിരുന്നു പണ്ടത്തെ പാശ്ചാത്യദേശം. അവിടെ പേഗൺ മതമായിരുന്നു. പൗരസ്ത്യ ദേശവും പാശ്ചാത്യദേശവും തമ്മിൽ ശത്രുതയിലായിരുന്നു. ഈശോയുടെ ഉത്ഥാനത്തിനുശേഷം ശിഷ്യന്മാർ ലോകമെങ്ങും സുവിശേഷം പ്രസംഗിക്കാൻ പുറപ്പെട്ടു. മാർത്തോമ്മാശിഷ്യരുടെ ശിഷ്യനും യേശുവിന്റെ ഏഴുപത്തി രണ്ട് അപ്പസ്തോലന്മാരിൽ ഒരുവനുമായ തദേവസ് (സുറിയാനിയിൽ മാർ അദായി) പൗരസ്ത്യ ദേശത്തെ തുർക്കിയിലെ സുറിയാനിഭാഷ സംസാരിച്ചിരുന്ന എഡേസയിൽ (ഇന്നത്തെ ഉർഫ്) സുവിശേഷം പ്രസംഗിച്ച് ക്രൈസ്തവ സഭാ സമൂഹം സ്ഥാപിച്ചു. പൗരസ്ത്യ ദേശത്തെ അന്ത്യോക്യ മുതലായ സ്ഥലങ്ങളിൽ ബർണ്ണബാസും വി. പൗലോസും ക്രൈസ്തവ സഭാസമൂഹങ്ങൾ സ്ഥാപിച്ചു. അന്ത്യോക്യയിൽ വെച്ചാണ് ഈശോയുടെ ശിഷ്യന്മാർ ആദ്യമായി ക്രിസ്ത്യാനികൾ എന്നു വിളിക്കപ്പെട്ടത്. (അപ്പ. പ്രവ. 11: 25-26). വി. പത്രോസും വി. പൗലോസും ലത്തീൻഭാഷ സംസാരിച്ചിരുന്ന പാശ്ചാത്യദേശത്തിൽ സുവിശേഷം പ്രസംഗിച്ചതുമാത്രം അവിടെയു ക്രൈസ്തവ സഭാസമൂഹങ്ങൾ ഉണ്ടായി. പിന്നീട് ഏ. ഡി. 380-ൽ പാശ്ചാത്യദേശം മുഴുവനും ക്രൈസ്തവരാജ്യമായി.

പൗരസ്ത്യ ദേശത്തെ ക്രൈസ്തവ സഭാസമൂഹങ്ങളെ പൗരസ്ത്യ (കൽദായ, പേർഷ്യൻ) സഭ എന്നും അതിന്റെ സഭാതലവനെ പാത്രിയാർക്കീസെന്നും വിളിക്കാൻ തുടങ്ങി. പാശ്ചാത്യദേശത്തെ ക്രൈസ്തവ സഭാസമൂഹങ്ങളെ പാശ്ചാത്യ (റോമൻ) സഭ എന്നും അതിന്റെ സഭാതലവനെ മാർപാപ്പ എന്നും വിളിക്കാൻ തുടങ്ങി. പൗരസ്ത്യ സഭകൾ ആരാധനക്കായി അറബായ, സുറിയാനി ഭാഷകളും പാശ്ചാത്യ സഭകൾ ലത്തീൻ ഭാഷയും ഉപയോഗിച്ചു. രണ്ടു സഭകളുടെയും ആരാധനാദീപതികളും വ്യത്യസ്തമായിരുന്നു.

പുരാതന കാലം മുതലേ പൗരസ്ത്യദേശക്കാർക്കും യഹൂദർക്കും കടൽവഴി കേരളത്തിൽ സുഗന്ധദ്രവ്യ കച്ചവടത്തിനായി വന്നിരുന്നതിനാൽ അറബായ ഭാഷയും സുറിയാനി ഭാഷയും കേരളത്തിൽ സുപരിചിതമായിരുന്നു. ഏ. ഡി. 52-ൽ മാർ തോമ്മാശിഷ്യൻ കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ യഹൂദ കച്ചവടക്കപ്പലിൽ എത്തി ഏഴര ക്രൈസ്തവ സഭാസമൂഹങ്ങൾ (ഏഴരപ്പള്ളികൾ) സ്ഥാപിച്ചു. അന്ന് അറബായ ഭാഷയിലായിരിക്കണം മാർത്തോമ്മാശിഷ്യൻ പ്രസംഗിച്ചത്. തുടർന്ന് കേരളത്തിലെ ക്രൈസ്തവസഭാസമൂഹം 'മാർത്തോമ്മാ നസ്രാണികൾ' എന്ന പേരിൽ അറിയപ്പെട്ടു. പിന്നീട് ഏ.ഡി. 325-ൽ യഹൂദ കച്ചവടക്കാരനായ കാന്തായി തൊമ്മന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ പൗരസ്ത്യദേശത്തെ സിറിയയിലെ എഡേസ, കാന എന്നിവിടങ്ങളിൽനിന്നും സുറിയാനി ഭാഷ സംസാരിക്കുന്ന ഒരു സമൂഹം കൊടുങ്ങല്ലൂരിൽ കപ്പലിറങ്ങി. വർഷങ്ങൾ കഴിയുന്നതോറും മാർത്തോമ്മാ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ എണ്ണം വർദ്ധിച്ചുകൊണ്ടിരുന്നു. അവർ 'സുറിയാനിക്കാർ' എന്ന് വിളിക്കപ്പെടാൻ തുടങ്ങി.

പൗരസ്ത്യദേശത്തു നിന്നും ക്രൈസ്തവ സഭാതലവനായ പാത്രിയാർക്കീസ് സുറിയാനിഭാഷ സംസാരിച്ചിരുന്ന മെത്രാന്മാരെയാണ് പുരോഹിതന്മാരെയും ആരാധന നടത്താനും ആദ്ധ്യാത്മിക നേതൃത്വത്തിനുമായി കേരളത്തിലേക്ക് അയച്ചുകൊണ്ടിരുന്നത്. അവരുടെ സഹായത്താൽ മാർത്തോമ്മാ ക്രിസ്ത്യാനികൾ

അഥവാ സുറിയാനിയും എന്നാൽ പിൽക്കാലത്ത് ആരാം പല സ്വതന്ത്ര രാജ്യങ്ങളായി വിഭജിക്കപ്പെട്ടു.

സെമറ്റിക് ഭാഷകളിൽ ഏറ്റവും പുരാതനമായത് അറബായ ഭാഷയാണ്. ആരാം ആണ് അറബായരുടെ പിതാവ്. അറബായർ സംസ്കാരസമ്പന്നർ ആയിരുന്നു. ബി.സി. 1000 -ാം ആണ്ടിൽ അവർ ചിത്രങ്ങളും വരകളും ഉപയോഗിച്ചുള്ള അക്ഷരമാലകൾ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു. ഈ രീതി കണ്ടുപിടിച്ചത് ബാബിലോണിയയിലെ സുഭദിയാക്കാരും ഈജിപ്തുകാരുമാണ്. അറബായ(സുറിയാനി) അക്ഷരങ്ങളുടെ എണ്ണം 22 എന്നത് ബി.സി. 14-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽത്തന്നെ നിജപ്പെടുത്തിയിരുന്നു. അവ വലത്തുനിന്നും ഇടത്തോട്ടാണ് എഴുതുന്നത്. ഏറ്റവും പുരാതനം എന്നു കരുതപ്പെടുന്ന അറബായ ലിഖിതം ബി.സി. 10-ാം നൂറ്റാണ്ടിലേക്ക് കണ്ടെടുക്കപ്പെട്ടിട്ടുണ്ട്. ആദ്യകാല ലിഖിതങ്ങളിൽ സ്വരാക്ഷരങ്ങൾ ഇല്ലായിരുന്നു. അറബായരിൽ നിന്നാണ് ചിത്രങ്ങളും വരകളും ഉപയോഗിച്ചുള്ള അക്ഷരമാല എഴുത്തുവഴിയിൽ അസീറിയ സാമ്രാജ്യത്തിലേക്കും എഷ്യാ റൂബെൻഡത്തിലേക്കും അതുവഴി ഇന്ത്യയിലേക്കും എത്തിച്ചേർന്നത്. അക്ഷരങ്ങൾ തന്നെയാണ് ആദ്യം എണ്ണുവാനായും ഉപയോഗിച്ചിരുന്നത് എന്ന് അനുമാനിക്കാം. കാരണം സുറിയാനിയിൽ ഇന്നും അക്ഷരങ്ങൾ തന്നെയാണ് കണ്ടെടുക്കുന്ന ഉപയോഗിക്കുന്നത്.

ജനതകളുടെ പിതാവായ അബ്രാഹത്തിന്റെയും അദ്ദേഹത്തിന്റെ പിതാക്കന്മാരുടെയും രാഷ്ട്രഭാഷയും സംസാരഭാഷയും സുറിയാനി ആയിരുന്നു. അബ്രാഹംകാനാൻ ദേശത്ത് എത്തിയതിനുശേഷം കാനാനിലെ ഭാഷയും അറബായ അഥവാ സുറിയാനിയും കൂടിക്കലർന്നുണ്ടായതാണ് ഹീബ്രുഭാഷ. സുറിയാനി ഭാഷയുടെ സ്വാധീനത്തിലാണ് മറ്റു സെമറ്റിക് ഭാഷകൾ ഉടലെടുത്തത്. പ്രശസ്ത ഭാഷാരസ്ട്രജനായിരുന്ന ബർ എബ്രായ ഇങ്ങനെ പറയുന്നു. 'ലോകം മുഴുവനിലും ഒരേ ഭാഷ തന്നെ സംസാരിച്ചു വന്നിരുന്നു അബ്രാഹം കൽ ദായ ദേശത്തു നിന്നും യൂഫ്രിട്ടീസ് നദി കടന്ന് കാനാൻ ദേശത്തേക്കു പോയതിനാൽ അദ്ദേഹത്തെയാണ് അയാളുടെ സന്തതികളെയും എബ്രായ അഥവാ അക്കദോൻ എന്നു വിളിച്ചു'.

പണ്ഡിതനായ വാർത്തോനൂസ് പറഞ്ഞു: സകല ജാതികളുടെയും ജനാനം കൽദായക്കാരിൽ (സുറിയാനിക്കാർ) നിന്നുമാണ് ഉരുവിട്ടിട്ടുള്ളത്. എല്ലാ ശാസ്ത്രങ്ങളും കൃഷിക്കുനിന്നും ലോകത്തിന്റെ മറ്റു ഭാഗങ്ങളിലേക്ക് പണ്ടപ്പെട്ടു. അതായത് റോമാക്കാർക്ക് (ലത്തീൻ) ഗ്രീക്കുകാരിൽ നിന്നും ഗ്രീക്കുകാരും മറ്റും കൽദായക്കാർ അഥവാ അസീറിയക്കാർ അഥവാ സുറിയാനിക്കാരിൽ നിന്നും തങ്ങൾ പിന്നീട് വർദ്ധിച്ചുവന്ന എല്ലാ ശാസ്ത്രങ്ങളും ആദ്യമായി പഠിച്ചു.

കാനാൻ ദേശത്ത് എത്തിയ അബ്രാഹാമിന്റെ പിൻമുറക്കാർ ഹീബ്രുഭാഷയായിരുന്നു സംസാരിച്ചിരുന്നത്. എന്നാൽ അബ്രാഹാമിന്റെ സന്തതികൾക്ക് അറബായ ഭാഷ മറക്കാവുന്നതായിരുന്നില്ല. ഹീബ്രു ബൈബിളിൽ അബ്രാഹാമിന്റെ അന്തരവപുത്രനായിരുന്ന ലാബാനും അബ്രാഹാമിന്റെ കൊച്ചുമകനായ യാക്കോബും തമ്മിലുണ്ടാകുന്ന ഉടമ്പടി ശ്രദ്ധേയമാണ്. അവിടെ ലാബാൻ സംസാരിക്കുന്നത് അറബായയിലും (സുറിയാനി) യാക്കോബ് സംസാരിക്കുന്നത് ഹീബ്രുവിലും രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്നു.

അബ്രാഹാമിന്റെ പിൻമുറക്കാർ 13 നൂറ്റാണ്ടുകളോളം ഹീബ്രു ഭാഷ തന്നെ ഉപയോഗിച്ചിരുന്നു. ബി.സി. 8-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ അസീറിയക്കാർ ഇസ്രായേൽ പിടിച്ചെടുത്തു. അവിടുത്തെ 10 ഗോത്രങ്ങളെയോളം അസീറിയയിലേക്ക് പിടിച്ചുകൊണ്ടുപോയി. അവിടെ അടിമത്തത്തിൽ കഴിയവെ അവർ അസീറിയ സാമ്രാജ്യത്തിലെ ഭാഷയായ അറബായ (സുറിയാനി) പഠിച്ചു. അത് ഇസ്രായേലുരുടെ ഭാഷയായിത്തീർന്നു. തുടർന്ന് ബി.സി. 605 മുതൽ ബി.സി. 539 വരെ ബാബിലോണിയൻ അടിമത്തം ബാബിലോണിൽ ആയിരിക്കവെ യഹൂദർ അസീറിയയിലേതിന്റെ തുടർച്ച എന്നോണം അറബായ യഹൂദരുടെ മാതൃഭാഷയായിത്തീർന്നു. ചെറുപ്പക്കാർ തുടങ്ങി എല്ലാവരും അറബായ സംസാരിക്കുന്നവരായിത്തീർന്നു. കാലക്രമേണ യഹൂദർക്ക് ഹീബ്രുഭാഷ നഷ്ടമായി. നെബുക്കദനസിനുശേഷം സൈറസ് പേർഷ്യയുടെ രാജാവായപ്പോൾ യഹൂദരെ സ്വതന്ത്രരാക്കി യൂദയയിലേക്ക് മടക്കി അയക്കുകയും ചെയ്തു. അടിമത്തത്തിനുശേഷം സ്വന്തം നാട്ടിൽ മടങ്ങിയെത്തിയ യഹൂദർ പാലസ്തീനയിൽ അറബായ സംസാരിക്കുവാൻ തുടങ്ങി. അങ്ങനെ ഈശോമിഹിയുടെ ജനനത്തിന് ഏകദേശം 500 വർഷം മുമ്പ് പൂർവ്വപിതാവ് അബ്രാഹത്തിന്റെ ഭാഷ ഇസ്രായേലിൽ ഉറപ്പിക്കപ്പെട്ടു എന്ന് ദൈവനിശ്ചയം പോലെയാണി. എന്നാൽ പുരോഹിതന്മാർക്കും അത്യാവശ്യം ഭരണക്കാർക്കും ഹീബ്രു അറിയായിരുന്നു. ഹീബ്രു അവരുടെ വിശുദ്ധ ഗ്രന്ഥഭാഷയായി അവശേഷിച്ചു.

കൽദായ സാമ്രാജ്യ ഭരണകാലത്ത് അറബായ ഭാഷ ഏഷ്യയുടെ പടിഞ്ഞാറൻ രാജ്യങ്ങളിലെ സാധാരണ ഭാഷയായി വളർന്നിരുന്നു. ബി.സി. 6-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ പേർഷ്യാസാമ്രാജ്യം കൽദായദേശം കൂടി പിടിച്ചെടുത്തതോടെ സിന്ദു മുതൽ നൈൽ വരെയുള്ള അക്ഷേമണിയൻ സാമ്രാജ്യത്തിലെ ഔദ്യോഗികഭാഷയായി അറബായ മാറി. ബി.സി. 4-ാം നൂറ്റാണ്ടോടുകൂടി ഇത് പടിഞ്ഞാറൻ ഏഷ്യയിലുള്ള എല്ലാ രാജ്യങ്ങളുടെയും ഭാഷയായി മാറി. അതായത് ഏഷ്യാമൈനർ മുതൽ പേർഷ്യ വരെയും അർമേനിയ മുതൽ അറബ്യൻ ഉപദ്വീപ് വരെയും അവരുടെ വ്യാപാര-വ്യവസായ-വ്യവഹാര-രാഷ്ട്രീയ രംഗങ്ങളിലെ ഔദ്യോഗിക ഭാഷയായി അറബായ ഉപയോഗിച്ചു. മക്കബായരുടെ കാലത്തോടെ ഹീബ്രു അറിയായവുമ്പോൾ മൺമരണത്തു. പാലസ്തീനയിലെ യഹൂദരുടെ ഏകസംസാരഭാഷയായി അറബായ മാറി. വിപ്രവാസത്തിനുശേഷം ഹീബ്രുഭാഷ അവർക്കു വീണ്ടെടുക്കുവാനായില്ല. ദേവാലയത്തിലെ വേദപുസ്തകവായനയ്ക്കു മാത്രമായി ഹീബ്രു ഉപയോഗിച്ചു. എന്നാൽ സിനഗോഗിലെ ഹീബ്രുവിലുള്ള വായനയ്ക്ക് സാധാരണക്കാർക്കു മനസ്സിലാവുന്നതായി. ജനം തങ്ങൾക്കു വായനയ്ക്ക് മനസ്സിലാവുന്നില്ല എന്ന് മറുനിയ്ക്കുകൂട്ടി. അതിനാൽ ഹീബ്രു വേദപുസ്തകം അറബായ ഭാഷയിലേക്ക് വിവർത്തനം

ഏ.ഡി. 105ൽ നിർമ്മിച്ചതെന്ന് കരുതുന്ന കുറുവിലങ്ങാട് ദേവാലയത്തിലെ പള്ളിമണിയിൽ രേഖപ്പെടുത്തിയിരിക്കുന്ന സുറിയാനി ലിഖിതം

ബേസ് തോമ്മാ

പൗരസ്ത്യ സുറിയാനി ഭാഷയിൽ ആരാധന നടത്തുകയും സെമിനാരിയിൽ ആദ്ധ്യാത്മിക വിജ്ഞാനം പഠിക്കുകയും ആത്മീയഗ്രന്ഥങ്ങൾ രചിക്കുകയും ചെയ്തു കൊണ്ടിരുന്നു. അങ്ങനെ സുറിയാനി ഭാഷ മാർതോമ്മാ ക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ജീവിതത്തിന്റെ ഭാഗമായി.

പോർച്ചുഗീസ് ആഗമനശേഷം

പണ്ടുകാലം മുതൽ ലത്തീൻ ഭാഷ സംസാരിച്ചിരുന്ന പാശ്ചാത്യരായ റോമാക്കാർ കേരളത്തിൽ കച്ചവടത്തിനായി വന്നിരുന്നു എന്നതിന് തെളിവുകളുണ്ട്. പാശ്ചാത്യദേശത്തു നിന്ന് പാശ്ചാത്യസഭാ സമൂഹത്തിൽപ്പെട്ടവരും ലത്തീൻഭാഷയിൽ ആരാധന നടത്തുന്നവരുമായ പോർച്ചുഗീസുകാർ 1498-ൽ കച്ചവടത്തിനായി കേരളത്തിലെത്തി. അവരുടെ കൂടെ സൈന്യവും മിഷനറിമാരും ഉണ്ടായിരുന്നു. കേരളത്തിലെ മാർതോമ്മാക്രിസ്ത്യാനികളെ കണ്ടപ്പോൾ അവർക്ക് സന്തോഷമായി. പക്ഷേ, പാശ്ചാത്യദേശത്തിന്റെ ശത്രുക്കളായ പൗരസ്ത്യദേശത്തിന് നിന്നുള്ള പൗരസ്ത്യ സഭാതലവനായ പാത്രിയാർക്കീസ് അയച്ചിരുന്ന മെത്രാന്മാരും പുരോഹിതന്മാരും കേരളത്തിലെ മാർതോമ്മാക്രിസ്ത്യാനികളുടെ ആദ്ധ്യാത്മിക കാര്യങ്ങൾക്ക് നേതൃത്വം നൽകിക്കൊണ്ടിരുന്നു എന്ന് പോർച്ചുഗീസുകാർ കോപാകുലരാക്കി. അവർ പാശ്ചാത്യ സഭാതലവനായ മാർപാപ്പ നിയമിക്കുന്ന ലത്തീൻ മെത്രാൻമാരുടെയും പുരോഹിതന്മാരുടെയും ഭരണത്തിന് കീഴിലാക്കി മാർതോമ്മാക്രിസ്ത്യാനികളെ പാശ്ചാത്യസഭയിലേക്ക് കൊണ്ടുവരുവാൻ പരിശ്രമിച്ചു. അതിന്റെ ഭാഗമായി ഗോവയിലെ പാശ്ചാത്യസഭാ മെത്രാപ്പോലീത്ത 1599 -ൽ കേരളത്തിലെ ഉദയംപേരൂരിൽ സുനഹദോസ് വിളിച്ചുകൂട്ടി. മാർതോമ്മാ ക്രിസ്ത്യാനികളെ നവീകരിക്കുവാനും നെസ്തോറിയൻ പാഷണ്ഡത അവസാനിപ്പിക്കുവാനും പൗരസ്ത്യ സഭാതലവനായ പാത്രിയാർക്കീസുമായുള്ള ബന്ധം നിറുത്തുവാനും പാശ്ചാത്യ സഭാതലവനായ മാർപാപ്പയുടെ അധികാരത്തിന് കീഴിൽ വരുവാനും അദ്ദേഹം നിശ്ചയിക്കുന്ന മെത്രാന്മാരുടെയും പുരോഹിതന്മാരുടെയും നേതൃത്വത്തിൽ ആരാധനയും ആദ്ധ്യാത്മിക പഠനങ്ങളും നടത്താനും നെസ്തോറിയൻ പാഷണ്ഡതയുള്ള സുറിയാനി ഗ്രന്ഥങ്ങൾ നശിപ്പിക്കുവാനും തീരുമാനിച്ചു. പിന്നീട് എല്ലാം പാശ്ചാത്യസഭയിലെ ലത്തീൻ മെത്രാന്റെ കീഴിലായി. കേരളത്തിലേക്ക് പൗരസ്ത്യ സഭയിലെ മെത്രാന്മാർ വരുന്ന കപ്പലുകളെ കടലിൽ സൈന്യശക്തിയാൽ പോർച്ചുഗീസുകാർ തടഞ്ഞു.

ഇതിനെ എതിർത്ത പൗരസ്ത്യസഭാ പാത്രിയാർക്കീസിനെ അംഗീകരിച്ചിരുന്ന ഒരു വിഭാഗം മാർതോമ്മാക്രിസ്ത്യാനികൾ 1653-ൽ കുന്നൻ കുരിശു സത്യത്തിലൂടെ പാശ്ചാത്യ സഭാനേതൃത്വത്തെ അംഗീകരിക്കില്ലെന്ന് പ്രതിജ്ഞ ചെയ്ത് പുതിയൊരു വിഭാഗമായി തിരിഞ്ഞു. അവരാണ് കേരളത്തിലെ യാക്കോബായ, മലങ്കര, മാർതോമ്മാ സഭാ സമൂഹങ്ങൾ. മാർതോമ്മാക്രിസ്ത്യാനികളിലെ വലിയ വിഭാഗം കേരളീയരായ മെത്രാന്മാരെ വേണമെന്ന് ആവശ്യപ്പെട്ട് പാശ്ചാത്യസഭയിലെ ലത്തീൻ മെത്രാന്മാരുടെ ആധിപത്യത്തെയും ലത്തീൻവൽക്കരണത്തെയും എതിർത്ത് പ്രതിഷേധവും പോരാട്ടവും മൂന്നു നൂറ്റാണ്ടോളം (300 വർഷം) നടത്തി. അവസാനം അവർ പാശ്ചാത്യ സഭാ തലവനായ മാർപാപ്പയുടെ നേതൃത്വം അംഗീകരിക്കുകയും പാശ്ചാത്യ കത്തോലിക്ക സഭയിലെ ഒരു സ്വതന്ത്ര പൗരസ്ത്യസഭയായി മാറുകയും ചെയ്തു. 1896-ൽ കേരളത്തിലെ മാർതോമ്മാ ക്രിസ്ത്യാനികളായ മൂന്നു പേരെ മെത്രാന്മാരായി തൃശൂർ-എറണാകുളം-ചങ്ങനാശ്ശേരി രൂപതകളിൽ മാർപാപ്പ നിയമിച്ചു. പിന്നീട് മറ്റു രൂപതകളും സീറോ മലബാർ സഭ എന്ന പേരിൽ കീഴിൽ ഉണ്ടായി. അന്ന് ആരാധന സുറിയാനി ഭാഷയിലായിരുന്നു.

എറണാകുളം സീറോ മലബാർ സഭയുടെ ആസ്ഥാനത്ത് അതിന്റെ സ്ഥാപനത്തെപ്പറ്റി സുറിയാനിയിൽ എഴുതിയിരിക്കുന്ന മാർബിൾ ഫലകം

കുന്നൻകുരിശു സത്യത്തിനുശേഷം കേരളത്തിൽ മാർതോമ്മാക്രിസ്ത്യാനികൾ സുറിയാനി ഭാഷ രണ്ടുതരത്തിലാണ് ഉപയോഗിച്ചത്. ഇന്ത്യ സുറിയാനി ഭാഷയാണ് സീറോ മലബാർ സഭ ആരാധനയ്ക്കായി ഉപയോഗിച്ചത്. യാക്കോബായ, മലങ്കര സഭകൾ വെസ്റ്റ് സുറിയാനി ഭാഷയിലാണ് ആരാധന നടത്തിയത്. ഇന്ത്യ സുറിയാനിയിൽ 'കൂർബാന' എന്നു പറയുമ്പോൾ വെസ്റ്റ് സുറിയാനിയിൽ 'കൂർബാനോ' എന്നാണ് ഉച്ചരിക്കുന്നത്. അപ്രകാരം ചില വ്യത്യാസങ്ങൾ രണ്ടു സഭാവിഭാഗങ്ങളുടെയും സുറിയാനി ഭാഷാ ഉപയോഗത്തിൽ കാണാം.

ചെയ്തു. അതിന്റെ പേരാണ് 'തർഗ്ഗം' എന്നാൽ തർജ്ജിമ, വ്യാഖ്യാനം എന്നൊക്കെ അർത്ഥം. പിൽക്കാലത്ത് ഈ പുസ്തകം പൊതുആരാധനയ്ക്കും സ്വകാര്യവായനയ്ക്കും പഠനത്തിനുമായി യഹൂദർ ഉപയോഗിച്ചു തുടങ്ങി. മോശയുടെ നിയമമായ തർമുദിനു 2 ഭാഗങ്ങളുണ്ട്. അതിൽ ഒന്നാമത്തേത് മിഷ്നാഹ് സിബ്രവിലും രണ്ടാമത്തേത് ഗിമാറ അറമായയിലുമാണ് രചിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നത്.

യഹൂദചരിത്രകാരൻ ഫ്ലോവിയൂസ് ജോസിഫസ് തന്റെ 'യഹൂദയുദ്ധം' എന്ന ഗ്രന്ഥം അറമായ ഭാഷയിലാണ് രചിച്ചിരിക്കുന്നത്. ബി. സി. 3-ാം നൂറ്റാണ്ടു മുതൽ പാലസ്തീനയിൽ അറമായ ഭാഷയുടെ ഉപയോഗത്തിലും സംസാരത്തിലും ചില വ്യത്യാസങ്ങൾ ഉണ്ടായിരുന്നു. അത് പ്രാദേശികമായുള്ള വ്യത്യാസം ആയിരുന്നു. അവ ഗൈലേയ അറമായ, ശക്രാ യഅദാ, ബാബിലോണിയൻ അറമായ എന്നീ പേരുകളിൽ അറിയപ്പെട്ടിരുന്നു. ഇവിടെ കേരളത്തിലും മലയാളം സംസാരിക്കുന്നത് തിരുവനന്തപുരത്തും ആലപ്പുഴയിലും കോഴിക്കോടും മലപ്പുറത്തും ഒക്കെ മലയാളഭാഷാ പ്രയോഗത്തിൽ വിദിനമാണല്ലോ എന്നതു പോലെ തന്നെ.

പുതിയ ഉടമ്പടി (പുതിയനിയമം) പരിശോധിക്കുമ്പോൾ അതിൽകാണുന്ന പേരുകളും അതിൽ മലയാളവിവർത്തനത്തിൽപോലും മാറ്റം ഉണ്ടാക്കേണ്ടതുപോലും സുറിയാനി വാക്കുകളും ശ്രദ്ധേയമാണ്. ഉദാഹരണത്തിന് ബേസ് ലഹോ, ശിലോഹ, ഗാഗുൽത്താ, റെഗ്ലോ, റബ്ബി, ഇശോ, മിശിഹാ, മനിയ, മലീ സാബുദി, ഏൽ ഏൽ ലമാ ബെക്ത്താനി, ആമ്മേൻ (മർക്കോസ് 7:34, മർക്കോസ് 5:41, മത്തായി 27:46). പുതിയ ഉടമ്പടിയുടെ ഭാഷയാണ് സുറിയാനി. ഈശോയുടെ അമ്മ മർത്ത് മറിയത്തോട് ഗബ്രിയേൽ മുതൽ മംഗലവർത്ത അറിയപ്പെട്ടതും ഈശോ പ്രാർത്ഥിക്കാൻ ശ്രീഹന്മാരെ പഠിപ്പിച്ചതും ഈശോ പ്രാർത്ഥിച്ചതും പരിശുദ്ധ കന്യകാമറിയം ഈശോയോടു സംസാരിച്ചതും ഈശോ പ്രസംഗിച്ചതും യോർദ്ദാനിൽ ദൈവസ്വരം മനുഷ്യൻ കേട്ടതും ഈശോ അന്ത്യം പ്രവർത്തിച്ചപ്പോൾ സംസാരിച്ചതും ഉയിർത്തെഴുന്നേറ്റുകഴിഞ്ഞ് സംസാരിച്ചതും ഈ ഭാഷയിൽ തന്നെ. ഈശോയുടെ സ്വർഗ്ഗാരോഹണത്തെത്തുടർന്ന് ശ്രീഹന്മാർ സുവിശേഷം ലോകത്തെ അറിയപ്പെട്ടതും സുറിയാനിയിൽത്തന്നെയായിരുന്നു.

ഒരു ഭാഷയ്ക്കു തന്നെ പ്രാദേശികമായി പ്രത്യേകതകളുള്ള സംസാരരീതിയുണ്ട്. ഇതിനെ ഭാഷാഭേദം (Dialect) എന്നു പറയുന്നു. ഇതേക്കുറിച്ച് മുമ്പ് പ്രസ്താവിച്ചിരുന്നവല്ലോ. ശ്രീഹന്മാർ സംസാരിച്ചിരുന്നത് അറമായ(സുറിയാനി) ഭാഷയുടെ ഗ്ലീലായിലെ Dialect ആയിരുന്നു. അതുപയോഗിച്ചാണ് അവരെ തിരിച്ചറിഞ്ഞിരുന്നതും. ഈശോയെ ബന്ധനസ്ഥനാക്കിയപ്പോൾ പ്രധാനപുരോഹിതന്റെ മറ്റുത്തുവെച്ചു ശിമയോൻ കേപ്പാ (പത്രോസ്) യെ തിരിച്ചറിഞ്ഞതും അദ്ദേഹത്തിന്റെ സുറിയാനി ഭാഷാപ്രയോഗത്തിലെ ഗ്ലീലാഭാഷാഭേദം കൊണ്ടായിരുന്നുവെന്ന് (മത്തായി 26:73) കാണാവുന്നതാണ്. ഗ്ലീലായിൽ വളർന്ന ഈശോ ആ പ്രദേശത്തെ അറമായ Dialectൽ ആയിരുന്നു സംസാരിച്ചിരുന്നത് എങ്കിലും അറമായ ഭാഷയുടെ പൊതുസ്വഭാവം കൊണ്ടാണ് മറ്റു പ്രദേശങ്ങളിലുള്ളവർക്കും ഈശോയുടെ പ്രബോധനങ്ങൾ മനസ്സിലായത്.

മെശിയാനിയ അഥവാ ക്രൈസ്തവ ആരാധനക്രമങ്ങളുടെ ഉത്ഭവം വളർച്ച തുടങ്ങിയവയെക്കുറിച്ച് ആഴത്തിൽ പഠനം നടത്തിയിട്ടുണ്ടാവരുടെ നീല മനപ്രകാരം ഈശോയെ തുടർന്നുള്ള അന്ത്യോത്തമങ്ങളും എല്ലാ സഭാസമൂഹങ്ങളിലും ദൈവാരാധന അറമായ(സുറിയാനി) ഭാഷയിലായിരുന്നു. സാധാരണമാണ് ഗ്രീസ്, റോമാ തുടങ്ങിയ പാശ്ചാത്യദേശങ്ങളിൽ അന്നു പ്രചാരത്തിലിരുന്ന സാമ്പ്രകാരികഭാഷയായ ഗ്രീക്ക് ദൈവാരാധനയ്ക്കായി ഉപയോഗിച്ചു തുടങ്ങിയത്. ഏതാണ്ട് 4-ാം നൂറ്റാണ്ടോടുകൂടിയാണ് റോമിന്റെ നേതൃത്വത്തിൽ യൂറോപ്യൻ - ഉത്തരആഫ്രിക്കൻ പ്രദേശങ്ങളിൽ അവരുടെ ദൈവാരാധന ലത്തീൻ ഭാഷയിലാക്കി. മേൽപറഞ്ഞ മൂന്നുഭാഷകളിലായി പ്രധാനമായും രണ്ടാം വത്തിക്കാൻ കൗൺസിൽ വരെയും സഭയിൽ ദൈവാരാധന നടന്നിരുന്നു. പ്രത്യേകിച്ച് സുറിയാനി സഭകൾ (പൗരസ്ത്യസഭകൾ) സുറിയാനിയിൽത്തന്നെ തങ്ങളുടെ ആരാധന നടത്തിയിരുന്നു. സഭാപിതാക്കന്മാരുടെ പ്രബോധനങ്ങളും ആദിമ സഭാ സുനഹദോസ് തീരുമാനങ്ങളും എല്ലാം സുറിയാനിയിൽത്തന്നെയായിരുന്നു.

ഈശോമിശിഹായുടെ സംസാരഭാഷ (മാതൃഭാഷ)യിൽ പ്രാർത്ഥിക്കുന്നവർ എന്ന നിലയിൽ ഇന്ത്യയിലെ മാർത്തോമ്മാനസ്രാണികൾ അഭിമാനിച്ചിരുന്നു. പഴയ ഉടമ്പടിക്കാലം മുതലേ ഇന്ത്യയ്ക്കു പാലസ്തീനയുമായി ബന്ധമുണ്ടായിരുന്നു. അതായത് ബി. സി. 6-ാം നൂറ്റാണ്ടിൽ സോളമൻ രാജാവ് റെഗ്ലോ ദേവായ നിർമ്മാണവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് അവിടുത്തെ കാഴ്ചബണ്ഡ്വിലേക്ക് കുറുപ്പൻ, ലയിൽ എന്നീ മൃഗങ്ങളെക്കൂടാതെ സുഗന്ധദ്രവ്യങ്ങളും അവിടേക്ക് ഇന്ത്യയിൽ നിന്നും കയറ്റി അയച്ചിരുന്നു. ഇന്ത്യയുടെ പടിഞ്ഞാറൻ തീരം മുഴുവൻ പായ്ക്കപ്പലുകൾ അടുക്കുന്നതിനുള്ള ധാരാളം ഹാർബറുകളും ഉണ്ടായിരുന്നതായി ഗവേഷണങ്ങൾ സാക്ഷ്യപ്പെടുത്തുന്നു. കുരുമുളക് യഹൂദർക്ക് ഒഴിച്ചുകൂടാൻ പാടില്ലാത്ത ഒന്നായിരുന്നതിനാലും വ്യാപാരവുമായി ബന്ധപ്പെട്ട് ധാരാളം യഹൂദർക്കു മേൽ ഇവിടെ ഉണ്ടായിരുന്നു. തന്മൂലം ഈശോയുടെ ജനനത്തിനു മുമ്പു തന്നെ സുറിയാനി ഭാഷ യഹൂദർ വഴി ഇവിടെ പ്രചരിക്കപ്പെട്ടിരുന്നു. യഹൂദരുടെ ഇവിടുത്തെ സാന്നിധ്യമാണ് നമ്മുടെ കർത്താവ് ഈശോമിശിഹായുടെ ജ്ഞാപ്രാപ്തിയും ഇന്ത്യയിലെ മാർത്തോമ്മാ നസ്രാണികളുടെ പിതാവുമായ മാർത്തോമ്മാശ്രീഹാ ഇവിടെ വരുവാനിടയായതും മാർത്തോമ്മാശ്രീഹാ മിശിഹാസുവിശേഷം ഇന്ത്യയിൽ അറിയപ്പെട്ടതും സുറിയാനിയിൽത്തന്നെ. അതിനാൽ മാർത്തോമ്മാനസ്രാണികളെ സംബന്ധിച്ചിടത്തോളം അവർ സുറിയാനി ഭാഷയോട് അതിശയം തന്നെ സന്ദേഹവും താല്പര്യവും ആദരവും പ്രകടിപ്പിച്ചിരുന്നു എന്ന് കൈമാറി കിട്ടിയിട്ടുള്ള രേഖകൾ ഒന്നൊഴിയാതെ വ്യക്തമാക്കുന്നുണ്ട്. സുറിയാനി അവരുടെ നാഥനായ ഈശോമിശിഹായുടെയും അവരുടെ പിതാവായ മാർത്തോമ്മാ

CHRISTIAN
MUSICOLOGICAL
SOCIETY OF INDIA

CHRISTIAN
MUSICOLOGICAL
SOCIETY OF INDIA
REG. NO. 118/IV/2016

For further information
regarding this text Please contact:

info@thecmsindia.org

library@thecmsindia.org

Please join the
'CMSI Benefactors Club'
and support the ongoing projects of
Christian Musicological Society Of India

- DIGITAL LIBRARY
- ARAMAIC PROJECT
- DIRECTORY OF CHRISTIAN SONGS
- ENCYCLOPEDIA OF SYRIAC CHANTS
- MUSIC ICONOGRAPHY
- CHRISTIAN ART

www.TheCMSIndia.org